

**ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΩΝ
ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΝΟΣΗΛΕΥΤΩΝ (ΓΕΝΙΚΗ, ΨΥΧΙΚΗ ΥΓΕΙΑ, ΕΠΙΣΚΕΠΤΡΙΕΣ ΥΓΕΙΑΣ)
ΤΟΜΕΑΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ (ΤΟ.ΚΟΙ.ΝΟ.)**

Για τη διασφάλιση της ποιότητας κατά την άσκηση της Κοινοτικής Νοσηλευτικής χρειάζεται να τεθούν κάποιες ειδικές αρχές και πλαίσιο εργασίας το οποίο θα ακολουθούν οι Νοσηλευτές.

Ο Wilson (1988), υποστηρίζει ότι η διασφάλιση της ποιότητας ορίζεται ως διοικητικό σύστημα, μέσω του οποίου βεβαιώνουμε τους εαυτούς μας και τους άλλους για την ποιότητα της εργασίας που προσφέρουμε.

Οι Κοινοτικοί Νοσηλευτές στην Κύπρο βασισμένοι σε πρότυπα πολιτικής άλλων χωρών και οργανισμών, έχουν διαμορφώσει ένα πλαίσιο εργασίας το οποίο βρίσκεται υπό συνεχή εξέλιξη και αναβάθμιση.

Καθηκοντολόγιο Κοινοτικών Νοσηλευτών στο Πρόγραμμα Κατ'οίκον Νοσηλεία

- Νοσηλευτική αξιολόγηση της υγείας του ατόμου σε σχέση με το περιβάλλον του για:
 - ❖ Συλλογή στοιχείων και πληροφοριών
 - ❖ Εντοπισμό αναγκών και επίλυση προβλημάτων
 - ❖ Παροχή νοσηλευτικής φροντίδας και ολοκλήρωσης της διαγνωστικής διεργασίας
 - ❖ Πρόληψη ασθενειών αναπηριών ή και ατυχημάτων (π.χ. μεταδοτικών νοσημάτων,
 - ❖ κληρονομικών ασθενειών, ατυχήματα στο σπίτι)

- Ανάγκες συμβουλευτικής, διδασκαλίας και εκπαίδευσης ασθενών και φροντιστών σε θέματα υγείας
 - ❖ Διαχείριση Φαρμακευτικής Αγωγής
 - ❖ Ατομική Υγιεινή (π.χ. μπάνιο στο κρεβάτι, υγιεινή στόματος, φροντίδα δέρματος και γεννητικής περιοχής)

- ❖ Σωστή διατροφή σύμφωνα με τις ανάγκες του κάθε πελάτη(π.χ. για σακχαρώδη διαβήτη, για μείωση των λιπιδίων, για δυσκοιλιότητα, για διαρροϊκές κενώσεις, για αφυδάτωση, για γαστρίτιδα , για άτομα που τρέφονται μέσω γαστροστομίας, ρινογαστρικό)
 - ❖ Λήψη προληπτικών μέτρων για αποφυγή προβλημάτων ή επιπλοκών που προκύπτουν από μια κατάσταση ή μια ασθένεια (π.χ. Χειρισμός χρόνιων ασθενειών-καρδιοπάθειες, διαβήτη, άνοιες. Σωστή αντιμετώπιση μεταδοτικών νοσημάτων -γαστρεντερίτιδα, ηπατίτιδα Α. Αποφυγή καπνίσματος, άσκηση, σωστή διατροφή).
 - ❖ Τροποποίηση περιβάλλοντος ώστε να διευκολύνονται στις δραστηριότητες του καθημερινού βίου και για πρόληψη ατυχημάτων(π.χ. στηρίγματα στο χώρο διακίνησης και στο μπάνιο, διαρρύθμιση επίπλων για εύκολη μετακίνηση, ράμπες για εύκολη πρόσβαση μέσα και έξω από το σπίτι, αλλαγή μπανιέρας σε ντους).
 - ❖ Προαγωγή της ανεξαρτησίας του πελάτη για αυτοφροντίδα σε μέγιστο βαθμό(π.χ. εκπαίδευση και ενθάρρυνση να τρώει μόνος του, για καθαριότητα σώματος, για κινητοποίηση).
 - ❖ Δημιουργία και διατήρηση υγιεινού περιβάλλοντος και απόκτηση υγιεινών συνηθειών ζωής (π.χ. αποφυγή έκθεσης σε μολυσμένο περιβάλλον, υγιεινή χώρου, σωστή διατροφή, άσκηση, διαχείριση των στρεσογόνων καταστάσεων).
 - ❖ Έλεγχο σακχάρου με μετρητή χορήγηση ινσουλινών
 - ❖ Περιποίηση πληγών σε όλα τα στάδια
 - ❖ Περιποίηση γαστροστομίας
 - ❖ Περιποίηση κολοστομίας
 - ❖ Περιποίηση τραχειοστομίας
 - ❖ Αναρροφήσεις βρογχικών εκκρίσεων
- Αγωγή υγείας σε πρωτοβάθμιο επίπεδο για πρόληψη ασθενειών (π.χ. Προληπτικές εξετάσεις, άσκηση, διατροφή, αποφυγή καπνίσματος και άλλων ουσιών)

- Παρότρυνση και ενθάρρυνση των ατόμων έτσι ώστε να μπορούν να χειριστούν διάφορα θέματα που αφορούν την προαγωγή και αποκατάσταση της υγείας τους (π.χ. χορήγηση ινσουλίνης, έλεγχος σακχάρου με μετρητή, περιποίηση κολοστομίας κ.ά.)
- Ψυχολογική στήριξη των ατόμων να αποδεχθούν την ασθένεια για προσαρμογή, έτσι ώστε να μπορούν να αντιμετωπίσουν τα όρια που τους επέβαλε η ασθένεια στη ζωή τους, όπως επίσης να προσαρμοστούν στην νέα εικόνα του σώματος τους και του εαυτού τους (π.χ. μαστεκτομή, κολοστομία, γαστροστομία, ακρωτηριασμός κάτω ή άνω άκρων κ.ά.)
- Υποστήριξη και ενθάρρυνση στους φροντιστές και στις οικογένειες, έτσι ώστε να αντέχουν την επιβάρυνση φροντίδας.
- Οι Κοινοτικοί Νοσηλευτές παρέχουν επίσης τις πιο κάτω Νοσηλευτικές διεργασίες:
 - ❖ Αιμοληψία
 - ❖ Χορήγηση υποδόριων ενέσεων π.χ. εμβόλια γρίπης, Eprex,
 - ❖ Χορήγηση ενδομυϊκών ενέσεων
 - ❖ Μέτρηση σακχάρου
 - ❖ Μέτρηση ζωτικών σημείων
 - ❖ Καθετηριασμός κύστης
 - ❖ Περιποίηση πληγών: 1^ο στάδιο, 2^ο στάδιο, 3^ο στάδιο, 4^ο στάδιο
 - ❖ Αφαίρεση ραφών
 - ❖ Περιποίηση γαστροστομίας
 - ❖ Περιποίηση κολοστομίας
 - ❖ Περιποίηση τραχειοστομίας
 - ❖ Αναρρόφηση βρογχικών εκκρίσεων
 - ❖ Αλλαγή υπερβικού και ουρηθρικού καθετήρα
 - ❖ Έλεγχος κορεσμού οξυγόνου

- ❖ Σπειρομέτρηση
- ❖ Καρδιογράφημα
- ❖ Εισαγωγή ρινογραφαστρικού

- Επικοινωνία με θεράποντες γιατρούς για τα περιστατικά με συναντήσεις ή τηλεφωνικώς ή με φαξ.

- Επικοινωνία με άλλες υπηρεσίες, οικογένεια ή και άλλα άτομα για συντονισμό του θεραπευτικού προγράμματος είτε με συναντήσεις, είτε τηλεφωνικώς ή με το φαξ.

- Συναντήσεις Κοινοτικών Νοσηλευτών που αφορούν την πολιτική της υπηρεσίας (Θεσμικές Συναντήσεις) και συναντήσεις που αφορούν τα περιστατικά (Κλινικές Συναντήσεις).

Καθήκοντα Κοινοτικού Νοσηλευτή της Διασυνδεδετικής/Συμβουλευτικής Υπηρεσίας

- Αξιολόγηση κατάστασης υγείας του ασθενή και υποστηρικτικού περιβάλλοντος καθώς και λήψη ιστορικού υγείας για την οργάνωση πλάνου νοσηλείας.

- Συνεργασία με άλλους επαγγελματίες υγείας και υπηρεσίες για παροχή ολιστικής φροντίδας.

- Σύνδεση με τα προγράμματα κατ' οίκον νοσηλείας στην κοινότητα.

- Συνεργασία με το ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό των τμημάτων για τον προγραμματισμό απόλυσης των περιστατικών (discharge planning).

- Προγραμματισμός του πλάνου φροντίδας για συνέχιση του θεραπευτικού συνεχές (follow up).

- Συνεργασία με άλλες κοινοτικές και κοινωνικές υπηρεσίες για καλύτερη παροχή φροντίδας.
- Συμβουλευτική, καθοδήγηση και μερική εκπαίδευση των ασθενών/ οικογενειών/ φροντιστών σε θέματα υγείας και φροντίδας.
- Ενθάρρυνση και στήριξη των ασθενών/οικογενειών/φροντιστών έτσι ώστε να μπορέσουν να αναλάβουν την φροντίδα.
- Καθοδήγηση ασθενών / οικογενειών για την αξιοποίηση άλλων υπηρεσιών/ πόρων της κοινότητας.

Παρεχόμενες Νοσηλευτικές Διεργασίες από τον Κοινοτικό Νοσηλευτή που εργάζεται στο πρόγραμμα ατόμων με μηχανική υποστήριξη της αναπνοής

- Παρακολούθηση του ασθενή ενώ ακόμη βρίσκεται στην Μονάδα Εντατικής Θεραπείας.
- Νοσηλευτική αξιολόγηση των αναγκών και προβλημάτων τόσο του ασθενή όσο και της οικογένειας του (πριν την απόλυση του).
- Αξιολόγηση και εκπαίδευση των φροντιστών, σε συνεργασία με το προσωπικό της Μονάδας Εντατικής Θεραπείας .
- Οργάνωση και προετοιμασία διαφόρων διαδικασιών για την απόλυση του ασθενή.
- Κατ' οίκον επίσκεψη για αξιολόγηση της κατοικίας και ρύθμιση του χώρου, για την ασφαλή διαμονή του ασθενή.
- Διαδικασίες εξασφάλισης απαραίτητου εξοπλισμού και αναλώσιμων υλικών για το σπίτι.
- Συνεργασία με την ομάδα και συντονισμός διαδικασιών για την μεταφορά του

ασθενή στο σπίτι. Κατά την μεταφορά του ασθενή ο Κοινοτικός Νοσηλευτής πραγματοποιεί επίσκεψη, τόσο για στήριξη και καθοδήγηση της οικογένειας, όσο και για επίλυση πιθανών προβλημάτων που μπορεί να προκύψουν.

- Κατ' οίκον επισκέψεις οι οποίες καθορίζονται σύμφωνα με τις ανάγκες των ασθενών όπως αυτές προκύπτουν μέσα από την αξιολόγηση της Κοινοτικής Νοσηλεύτριας και στις οποίες γίνεται εφαρμογή του θεραπευτικού προγράμματος και παροχή εξειδικευμένης Νοσηλευτικής φροντίδας που περιλαμβάνει:
- Αξιολόγηση της γενικής του κατάστασης
 - Μέτρηση ζωτικών σημείων
 - Παρακολούθηση τραχειοστομίας και γαστροστομίας για αναγνώριση πιθανών προβλημάτων
 - Παρακολούθηση του αναπνευστήρα και ανάλογες παρεμβάσεις
 - Έλεγχος συσκευών για καλή λειτουργία
 - Περιποίηση πληγών σε όλα τα στάδια
 - Αιμοληψία
 - Λήψη επιχρισμάτων από διάφορα σημεία του σώματος
 - Λήψη ούρων για αναλύσεις
 - Έλεγχος λήψης υγρών και αποβολής
 - Έλεγχος διατροφής
 - Καθετηριασμός ουροδόχου κύστεως ή αλλαγή υπερηβικού καθετήρα
 - Συνέχιση της εκπαίδευσης της οικογένειας/φροντιστή ή και του ασθενή
 - Ψυχολογική στήριξη του ασθενή
 - Στήριξη και ενθάρρυνση της οικογένειας/φροντιστών στην φροντίδα του ασθενή.
 - Ενδυνάμωση της οικογένειας/φροντιστών.
 - Ενημέρωση και παρότρυνση της οικογένειας για χρήση των παρεχόμενων κοινωνικών και κοινοτικών υπηρεσιών/πόρων.

- Αγωγή και Προαγωγή της υγείας του ασθενή και της οικογένειας του σε Πρωτοβάθμιο, Δευτεροβάθμιο και Τριτοβάθμιο επίπεδο.

Καθηκοντολόγιο Επισκεπτριών/ών Υγείας

- Οι επισκέπτες/τριες υγείας με βάση τις εξειδικευμένες επιστημονικές και τεχνικές τους γνώσεις ασχολούνται είτε αυτόνομα είτε σε συνεργασία με άλλους επιστήμονες στο τομέα της Υγείας και των Κοινωνικών Υπηρεσιών με το σχεδιασμό, ανάπτυξη, εφαρμογή και αξιολόγηση παροχής όλων των Υπηρεσιών Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας.
- Η προσφορά υπηρεσιών επικεντρώνεται στη Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας και στη φροντίδα αποκατάστασης με έμφαση στη παροχή υπηρεσιών στο σπίτι, στο σχολείο, στο χώρο εργασίας και γενικότερα στη κοινότητα, συμπεριλαμβανομένων και νοσηλευτικών υπηρεσιών συντονιστικού ή προγραμματικού χαρακτήρα με εξαίρεση ιατρικές πράξεις που προϋποθέτουν την παρέμβαση γιατρού.
- Συμβάλλουν στην αξιολόγηση, το σχεδιασμό, την εφαρμογή και επαναξιολόγηση της πρωτογενούς, δευτερογενούς και τριτογενούς πρόληψης. Στα πλαίσια αυτά διενεργούν με ευθύνη τους προσυμπτωματικό έλεγχο (screening test) με σκοπό την έγκαιρη εντόπιση ανεπιθύμητων ή λανθάνουσων καταστάσεων (δευτερογενή πρόληψη) στις πρωτοβάθμιες υπηρεσίες υγείας, στα σχολεία, στους χώρους εργασίας, και ειδικότερα διενεργούν δοκιμασίες οπτικής οξύτητας, ακουστικής οξύτητας, σωματομετρήσεις και έλεγχο σκελετικών διαταραχών και αρτηριακής πίεσης.
- Μελετούν, ανιχνεύουν και αξιολογούν τις ανάγκες υγείας του πληθυσμού και ιδιαίτερα των ευπαθών ομάδων και παραπέμπουν με δική τους ευθύνη στις ανάλογες υπηρεσίες, διευκολύνοντας διαδικασίες πρόσβασης.
- Συμμετέχουν στον προγραμματισμό, εφαρμογή και αξιολόγηση προγραμμάτων διαχρονικής παρακολούθησης (FOLLOW UP).

- Σχεδιάζουν, εφαρμόζουν και αξιολογούν προγράμματα αγωγής υγείας σε άτομα, ομάδες και τη κοινότητα γενικότερα.
- Συμμετέχουν στα προγράμματα επιμόρφωσης σαν εκπαιδευτές αγωγής υγείας.
- Ερευνούν και δημοσιεύουν πορίσματα για θέματα δημόσιας υγείας και πρόληψης.
- Συμβάλουν στη βασική και μεταβασική εκπαίδευση των φοιτητών της Νοσηλευτικής Σχολής, του ΤΕΠΑΚ και των άλλων Ιδιωτικών Πανεπιστημίων.
- Φροντίζουν να τυγχάνουν συνεχούς επιμόρφωσης και να διατηρούν τις γνώσεις τους σύμφωνα με τα δεδομένα επιστημονικής έρευνας στο τομέα της ασχολίας τους.

Παρεχόμενες Υπηρεσίες Επισκεπτών/τριών Υγείας, Υπουργείου Υγείας

Βασικές αρχές των υπηρεσιών αυτών είναι η πρόληψη της ασθένειας καθώς επίσης και η διατήρηση και προαγωγή της υγείας του πληθυσμού.

Μέσα στα πλαίσια αυτά οι Επισκέπτες/τριες υγείας προσφέρουν προληπτικές υπηρεσίες σ' άτομα, οικογένειες ή/και την κοινότητα γενικότερα. Οι υπηρεσίες αυτές είναι:

I. Υπηρεσίες Μητρότητας – Παιδιού και Εμβολιασμών

Οι υπηρεσίες Μητρότητας – Παιδιού προσφέρονται από τους/τις επισκέπτες/τριες υγείας στα διάφορα Κέντρα Προστασίας Μητρότητας και Ευημερίας Παιδιού. Στόχος των υπηρεσιών αυτών είναι η προσφορά προληπτικής φροντίδας στη μητέρα, στο βρέφος και στο νήπιο και γενικά σ' όλα τα μέλη της οικογένειας, με σκοπό τη διατήρηση και την προαγωγή της υγείας.

Οι υπηρεσίες προσφέρονται δωρεάν σ' όλους τους κατοίκους μέσω ενός δικτύου Κέντρων και Υποκέντρων που έχουν ως βάση τους τα Κέντρα Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας των Νοσοκομείων, των Αστικών και Αγροτικών Κέντρων Υγείας.

Δραστηριότητες Υπηρεσίας Μητρότητας και Παιδιού:

Παρακολούθηση της ψυχοκινητικής ανάπτυξης και εξέλιξης του βρέφους και του παιδιού.

Οι επισκέπτες/τριες υγείας παρακολουθούν το βρέφος και το παιδί και προγραμματίζουν τις επισκέψεις τους στο Κέντρο Υγείας στη συχνότητα που καθορίζεται από τα σχετικά πρότυπα.

Τηρούν προσωπικά δελτία για κάθε βρέφος ή παιδί που επισκέπτεται το Κέντρο και σε αυτά καταγράφονται όλες οι υπηρεσίες που προσφέρονται ή προγραμματίζονται να γίνουν.

Γίνεται παρακολούθηση της ψυχοσωματικής ανάπτυξης βρέφους και παιδιού 0-6 χρονών.

Διενεργούν ανιχνευτικές δοκιμασίες για την εκτίμηση της σωματικής ανάπτυξης βρεφών και παιδιών ηλικίας 0-6 χρονών. Γίνεται δηλαδή μέτρηση του βάρους, του ύψους και της περιμέτρου κεφαλής και τοποθετούνται στις κατάλληλες εκατοστιαίες θέσεις ανάλογα με το φύλο και την ηλικία του παιδιού.

Παρακολουθούν τη φυσιολογική ψυχοκινητική εξέλιξη του βρέφους και παιδιού.

Διενεργείται έλεγχος οπτικής οξύτητας σε παιδιά 3-4 χρονών.

Διενεργείται επίσης έλεγχος ακουστικής οξύτητας σε βρέφη 8-9 μηνών και 4 ½ χρονών.

Όταν χρειάζεται οι επισκέπτες/τριες υγείας παραπέμπουν σε ανάλογες υπηρεσίες ή σε ειδικούς για διερεύνηση προβλημάτων ή καταστάσεων που εντοπίζονται.

Όταν κρίνεται απαραίτητο πραγματοποιούν κατ' οίκον επισκέψεις για αξιολόγηση του περιβάλλοντος στο οποίο ζει η οικογένεια.

Αγωγή Υγείας και Συμβουλευτική

- Αγωγή υγείας προς τους γονείς αναφορικά με την υγεία και φροντίδα του παιδιού ή/και της οικογένειας γενικότερα. Μερικά θέματα αγωγής υγείας είναι: περιποίηση του βρέφους, διατροφή, μέθοδοι αποστείρωσης, πρόληψη ατυχημάτων, μητρικός

θηλασμός, ψυχοπνευματική και κοινωνική ανάπτυξη του παιδιού, παθητικό κάπνισμα, λοιμώδη νοσήματα, κλπ..

- Παροχή συμβουλευτικής στήριξης προς την οικογένεια για αντιμετώπιση πιθανών προβλημάτων στην οικογένεια.
- Οικογενειακός Προγραμματισμός
- Υπηρεσίες προς μέλλοντες γονείς, εγκύους και λεχώνες
- Οι επισκέπτες/τριες υγείας πραγματοποιούν επισκέψεις στο μαιευτήριο για προσφορά συμβουλών στις μητέρες και πληροφόρηση τους για τη λειτουργία των Κέντρων Προστασίας Μητρότητας και Ευημερίας Παιδιού και τις υπηρεσίες που προσφέρονται.
- Οργανώνουν ειδικά διαφωτιστικά προγράμματα για εγκύους και μέλλοντες γονείς σε συνεργασία και με άλλους λειτουργούς υγείας. Συγκεκριμένα τέτοια προγράμματα γίνονται στις επαρχίες Λευκωσίας, Λάρνακας, Λεμεσού και Πάφου.
- Εμβολιασμοί

Οι επισκέπτες/τριες υγείας διενεργούν εμβολιασμούς σύμφωνα με το εκάστοτε σχήμα εμβολιασμών που εφαρμόζει το Υπουργείο Υγείας.

Αγωγή Υγείας

- Οι επισκέπτες/τριες υγείας σχεδιάζουν και εφαρμόζουν προγράμματα Αγωγής Υγείας σε άτομα και ομάδες, με βάση τις κατευθύνσεις των αρμοδίων Υπηρεσιών και οργάνων και σύμφωνα με τα σχετικά πρότυπα αγωγής υγείας.
- Χρησιμοποιώντας τις γνώσεις και εμπειρίες τους προγραμματίζουν, εφαρμόζουν, αξιολογούν και αναπροσαρμόζουν προγράμματα Αγωγής Υγείας στο σχολείο, στην κοινότητα, σε άτομα ή ομάδες πληθυσμού, ακολουθώντας την έρευνα και πρόοδο στον τομέα της υγείας.
- Προγραμματίζεται και εφαρμόζεται αγωγή υγείας στο σχολείο η οποία απευθύνεται σε παιδιά Προδημοτικής, Δημοτικής, Μέσης και Τεχνικής Εκπαίδευσης. Δυνατό όμως να γίνει προς τους διδάσκοντες ή άλλο προσωπικό του σχολείου ή και στους γονείς των μαθητών.

- Μέσα στα πλαίσια της Αγωγής Υγείας στη κοινότητα οι επισκέπτες/τριες υγείας συντονίζουν και συνεργάζονται με άλλους Λειτουργούς Υγείας για την εφαρμογή των προγραμμάτων αγωγής υγείας προς τους μέλλοντες γονείς και τις εγκύους.
- Προγραμματίζουν και εφαρμόζουν αγωγή υγείας προς τα ηλικιωμένα άτομα και μπορεί να αφορά πρωτογενή ή δευτερογενή πρόληψη.
- Η Αγωγή Υγείας στη κοινότητα μπορεί να αφορά άλλες ομάδες πληθυσμού, όπως είναι οι έφηβοι, οι γονείς, οι πρόσκοποι, μέλη συνδέσμων ή ιδρυμάτων.
- Εφαρμόζουν χειρισμούς κοινοτικής παρέμβασης για την επιλογή των κοινοτικών φορέων και τον προσδιορισμό του τρόπου συμμετοχής τους σε προγράμματα αγωγής υγείας και γενικότερα προστασίας της υγείας.
- Πραγματοποιούν επισκέψεις στο σπίτι για συμβουλευτική υγείας σε ομάδες υψηλού κινδύνου όπως ασθενείς με φυματίωση κλπ. και σε ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού όπως έγκυες, βρέφη και παιδιά.

Φροντίζουν για την ανάπτυξη του εκπαιδευτικού χαρακτήρα των Αγροτικών Κέντρων Υγείας.

Σχολική Νοσηλευτική

Οι επισκέπτριες υγείας συνεργάζονται στενά με την Σχολιατρική Υπηρεσία για την πρόληψη ασθενειών στο σχολικό πληθυσμό και ευρύτερα στην κοινότητα.

Ο κεντρικός στόχος της Σχολιατρικής Υπηρεσίας είναι η διατήρηση και προαγωγή της υγείας και η πρόληψη της ασθένειας μέσα από:

- Έγκαιρη ανίχνευση, αντιμετώπιση και παρακολούθηση προβλημάτων υγείας του παιδιού στα πλαίσια του σχολείου.
- Ανάπτυξη υγιών στάσεων και συμπεριφοράς στα παιδιά.
- Διασφάλιση υγιεινών περιβαλλοντικών συνθηκών στο σχολικό χώρο.
- Πρόληψη λοιμωδών νοσημάτων.

Μέσα στο χώρο του σχολείου οι επισκέπτες/τριες υγείας εργάζονται σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές της Υπηρεσίας και ακολουθώντας τα σχετικά πρότυπα.

Οι βασικές δραστηριότητες της σχολιατρικής υπηρεσίας είναι οι ακόλουθες:

Προληπτικές Εξετάσεις (Screening Tests)

- Γενική Ιατρική Εξέταση από το σχολίατρο, αφού ετοιμαστούν όλοι οι φάκελλοι των παιδιών από την επισκέπτρια υγείας μέσω συλλογής ιστορικού με τα ερωτηματολόγια που δίνονται σε όλα τα παιδιά της Α και Δ τάξης του Δημοτικού, της Α τάξης του Γυμνασίου και Α τάξης του Λυκείου καθώς επίσης και τους αθλητές.
- Οι προληπτικές εξετάσεις που γίνονται από τις Επισκέπτριες Υγείας

περιλαμβάνουν:

Έλεγχο οπτικής οξύτητας (Μαθητές Α και Δ Δημοτικού, Α Γυμνασίου και Α Λυκείου)

Έλεγχο ακουστικής οξύτητας (Μαθητές Α και Δ Δημοτικού, Α Γυμνασίου και Α Λυκείου)

Παρακολούθηση της σωματικής ανάπτυξης των παιδιών με σωματομετρήσεις, μέτρηση δηλαδή του ύψους και του βάρους (Μαθητές Α και Δ Δημοτικού, Α Γυμνασίου).

Έλεγχος Αχρωματοψίας (Μαθητές της Στ τάξης Δημοτικού)

Έγκαιρη εντόπιση παθήσεων της σπονδυλικής στήλης και ιδιαίτερα της σκολίωσης, οι επισκέπτριες υγείας και οι σχολίατροι σύμφωνα με οδηγίες του Υπουργείου Υγείας, διενεργούν σκολιωμετρήσεις σε μαθητές Δημοτικής, Μέσης και Τεχνικής Εκπαίδευση. Η σκολιωμέτρηση γίνεται σε μαθητές Ε και Στ τάξης του Δημοτικού, Α, Β, Γ τάξης Γυμνασίου και Α τάξης Λυκείου.

Πρόληψη και διερεύνηση μολυσματικών ασθενειών

Εφαρμόζουν μέτρα πρόληψης διασποράς λοιμωδών νοσημάτων στο σχολείο και κάνουν αγωγή υγείας σχετικά με τη πρόληψη τους.

Γίνεται διαφώτιση του προσωπικού των βρεφοκομικών και παιδοκομικών σταθμών και των νηπιαγωγείων για πρόληψη ή/και αντιμετώπιση μηνιγγίτιδας.

Η επισκέπτρια υγείας λαμβάνει μέρος στην διερεύνηση κρουσμάτων ιογενούς μηνιγγίτιδας σε συνεργασία και με άλλους λειτουργούς ή υπηρεσίες.

Έλεγχος σχολικών καντινών και επιθεώρηση των κοινόχρηστων χώρων

Γίνεται συστηματικός έλεγχος των σχολικών καντινών και η επιθεώρηση των κοινόχρηστων χώρων του σχολείου.

Εμβολιασμοί

Ακολουθώντας το σχήμα εμβολιασμών του Υπουργείου Υγείας γίνονται στο σχολείο εμβολιασμοί για κάλυψη κάθε παιδιού σχολικής ηλικίας με τα απαραίτητα εμβόλια για την ηλικία του.

Για τη διενέργεια των εμβολιασμών στο σχολείο, προηγείται σχετική ενημέρωση των μαθητών και των γονιών και ο εμβολιασμός γίνεται κατόπιν γραπτής συγκατάθεσης των γονιών ή κηδεμόνων τους.

Αγωγή Υγείας

Στόχος της υπηρεσίας είναι μέσα από την αγωγή υγείας να προσφέρει γνώσεις αλλά και να βοηθήσει τους μαθητές μέσα από διάφορα εκπαιδευτικά προγράμματα να αναπτύξουν υγιείς στάσεις και συμπεριφορές.

Αγωγή υγείας γίνεται προγραμματισμένα ή και περιστασιακά. Μπορεί να απευθύνεται σε ομάδες μαθητών ή να είναι εξατομικευμένη.

Εκπαιδευτικά προγράμματα

Εδώ και αρκετά χρόνια οι επισκέπτριες υγείας εφαρμόζουν δύο εκπαιδευτικά προγράμματα αγωγής υγείας προς τους μαθητές της Μέσης Εκπαίδευσης.

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα κατά του καπνίσματος για μαθητές της Στ Δημοτικού και του προγράμματος για πρόληψη του AIDS και των σεξουαλικά μεταδιδόμενων νοσημάτων σε μαθητές της Α Λυκείου.

Οργάνωση Υγιεινού Προγεύματος

Με τη συνεργασία των διευθύνσεων των σχολείων και των συνδέσμων γονέων οργανώνονται υγιεινά προγεύματα σε Δημοτικά σχολεία. Της προσφορά του προγεύματος προηγείται πάντα αγωγή υγείας σχετικά με τη διατροφή γενικά αλλά και τη σημασία του προγεύματος ειδικότερα.

Άλλες δραστηριότητες

- Κάλυψη των σχολικών αθλητικών αγώνων και των κατασκηνώσεων του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού στον Πρόδρομο.
- Παρέχουν άμεση φροντίδα σε περίπτωση ασθένειας ή ατυχήματος.

- Ενεργούν σαν σύμβουλοι και συνήγοροι των μαθητών. Προσφέρουν τη γνώμη τους και κάνουν προτάσεις για θέματα που αφορούν ένα συγκεκριμένο παιδί ή περισσότερα παιδιά για κάποιο θέμα που τα αφορά και είναι σχετικό με την υγεία.

Υπηρεσίες προς τους εγκλωβισμένους και σε ομάδες ψηλού κινδύνου όπως είναι οι φυλακισμένοι

Παρέχονται υπηρεσίες προς τους εγκλωβισμένους, σε συνεργασία με το γραφείο Ανθρωπιστικών Θεμάτων για τους εγκλωβισμένους καθώς και με άλλους λειτουργούς. Εφαρμόζεται προληπτικό πρόγραμμα για τις εγκλωβισμένες γυναίκες σύμφωνα με το οποίο εξετάζονται από Παθολόγο και υποβάλλονται σε γενικές αναλύσεις αίματος, μαστογραφία και εξέταση τεστ Παπανικολάου.

Οργανώνονται επίσης προληπτικά προγράμματα εξέτασης των παιδιών του Δημοτικού Σχολείου Ριζοκαρπάσου. Τα παιδιά εξετάζονται από Παιδίατρο, Οδοντίατρο και γίνονται από τις επισκέπτρες/τριες υγείας οι προληπτικές εξετάσεις σωματομέτρησης, σκολιωμέτρησης, ελέγχου οπτικής και ακουστικής οξύτητας καθώς επίσης και χορήγηση των απαραίτητων εμβολίων.

Οι επισκέπτριες υγείας διενεργούν σε όλους τους φυλακισμένους προληπτική εξέταση Mantoux, ενώ παράλληλα διενεργούν όλους τους απαραίτητους εμβολιασμούς και προσφέρουν αγωγή υγείας με διαλέξεις σε διάφορα θέματα που αφορούν την διαφύλαξη και διατήρηση της υγείας τους.

Εκπαίδευση φοιτητών Νοσηλευτικής Σχολής

Πολύ σημαντική είναι η συμμετοχή των επισκεπτών/τριών υγείας στην εκπαίδευση των φοιτητών της Νοσηλευτικής Σχολής. Σε θεωρητικό επίπεδο οι επισκέπτρες/τριες υγείας διδάσκουν στη σχολή θέματα της ειδικότητάς τους και στην πρακτική άσκηση, των φοιτητών οι επισκέπτρες/τριες υγείας καθοδηγούν και επιβλέπουν την εργασία τους. Επιπλέον οι επισκέπτρες/τριες υγείας λειτουργούν σαν μέντορες στην πρακτική άσκηση τους των φοιτητών του ΤΕΠΑΚ και των άλλων Ιδιωτικών Πανεπιστημίων.

Επιδημιολογική Έρευνα

Διενεργούν σε συνεργασία με τις αρμόδιες υπηρεσίες επί τόπου επιδημιολογικές και ιατροκοινωνικές έρευνες στα λοιμώδη και κοινωνικά νοσήματα, καθώς και στα ατυχήματα. Παράλληλα, συμμετέχουν στη διερεύνηση λοιμωδών νοσημάτων όπως η φυματίωση και η μηνιγγίτιδα.

Οργάνωση εκδηλώσεων για επίκαιρα θέματα

Λειτουργοί της υπηρεσίας οργανώνουν και συνεργάζονται με άλλους λειτουργούς για την οργάνωση εκδηλώσεων για επίκαιρα θέματα όπως είναι η 'Παγκόσμια Ημέρα Υγείας', η 'Παγκόσμια Ημέρα κατά του καπνίσματος', Η 'Εβδομάδα Πρόληψης Ατυχημάτων', η 'Εβδομάδα πρόληψης Καρδιοπαθειών', 'Παγκόσμια Ημέρα κατά του AIDS' και η 'Ευρωπαϊκή Εβδομάδα κατά του καρκίνου'. Μέσα στα πλαίσια των εκδηλώσεων αυτών γίνεται αγωγή υγείας προς τους μαθητές αλλά και το κοινό.

Νοσηλευτικές Διεργασίες Κοινοτικών Νοσηλευτών Ψυχικής Υγείας

- Παροχή νοσηλευτικής φροντίδας από ένα ευρύ φάσμα υπηρεσιών με στόχο τη γρήγορη ανάρρωση και τον περιορισμό των επιπτώσεων της ψυχικής υγείας.
- Εκπαίδευση των ατόμων, οικογενειών και φροντιστών υγείας για τη διαχείριση της φαρμακευτικής αγωγής και ψυχοπαθολογικών συμπτωμάτων.
- Εκπαίδευση των ατόμων και οικογενειών για να μπορούν να αντιμετωπίζουν τα προβλήματα που προκύπτουν από την παρουσία της χρόνιας ψυχικής νόσου, αλλά και να αναπτύξουν εναλλακτικούς τρόπους διαβίωσης, να αναγνωρίζουν τα πρόδρομα συμπτώματα μια υποτροπής, με στόχο την αναβάθμιση της ποιότητας της ζωής τους.
- Πρόληψη και προαγωγή της ψυχικής υγείας με διαλέξεις-συζητήσεις-παραεμβάσεις
- Συμβουλευτική (με ραντεβού)

- Εκπόνηση εξατομικευμένης φροντίδας και θεραπείας (Διαχείριση σχεδίων φροντίδας)
- Ψυχοκοινωνική αποκατάσταση του ατόμου με τη διαμεσολάβηση του Κοινοτικού με άλλες όμορες υπηρεσίες όπως κοινωνικές υπηρεσίες, ψυχολόγο, ψυχίατρο, αστυνομία κλπ
- Κατ' οίκον επισκέψεις για αξιολόγηση, νοσηλευτικές παρεμβάσεις ή και χορήγηση depot. Αξιολόγηση χώρου ατόμου, συγγενών κλπ.
- Παρεμβάσεις σε κρίσεις. Επίσκεψη καθημερινά ή κάθε 2-3 μέρες ανάλογα του ατόμου και της φύσης
- Επαφή και συνεργασία με δημαρχεία, εθελοντές και άλλα άτομα. Μηνιαίες συναντήσεις και όποτε χρειαστεί.
- Συνεργασία με ιδρυματικό χώρο και άλλες δομές (Κέντρο Ημέρας, ΜΕΡΑ ΛΕΣΧΗ) προς όφελος του πελάτη. Όποτε χρειάζεται.
- Εβδομαδιαίες κλινικές και θεσμικές συναντήσεις για συζήτηση δύσκολων περιστατικών.
- Ενημέρωση φακέλων ασθενών.
- Νοσηλευτικές συναντήσεις.
- Συνεργασία με ψυχίατρο στα εξωτερικά ιατρεία.

Εισηγήσεις

Το ΤΟ.ΚΟΙ.ΝΟ εισηγείται όπως:

α) Διασαφηνιστεί με ακρίβεια στο Νόμο Περί Νοσηλευτικής και Μαιευτικής, ο ρόλος και οι αρμοδιότητες του Κοινοτικού Νοσηλευτή στο σπίτι, στο σχολείο, στην εργασία σπιτιού. Οι νοσηλευτές στην κοινότητα παίρνουν αποφάσεις και διενεργούν αυτόνομες παρεμβάσεις εκτός νοσηλευτηρίων και αυτό τους καθιστά πιο επιρρεπή σε τυχόν παράπονα και καταγγελίες. Συνεπώς, πρέπει να υπάρχει σαφής νομική κάλυψη της άσκησης της νοσηλευτικής στην κοινότητα.

β) Προωθηθεί η συνταγογράφηση ορισμένων φαρμάκων, που χρησιμοποιούνται συχνά στην πρακτική στην κοινότητα, για διευκόλυνση τόσο των ασθενών αλλά και των νοσηλευτών. Το ΤΟ.ΚΟΙ.ΝΟ. αντιλαμβάνεται την σοβαρότητα του θέματος και εισηγείται επίσης όπως αυτό γίνει μετά από ειδική εκπαίδευση των νοσηλευτών που θα το

εφαρμόζουν και σύμφωνα πάντα στα πλαίσια της νομικής διάστασης της άσκησης του νοσηλευτικού επαγγέλματος.

Ο Τομέας πιστεύει ότι τα πιο πάνω θα ενδυναμώσουν, θα εμπλουτίσουν και θα κατοχυρώσουν τον αυτόνομο ρόλο του κοινοτικού νοσηλευτή στην κοινότητα και συνεπώς, την παρεχόμενη φροντίδα στον πελάτη στο σπίτι, στο σχολείο, στην εργασία, μέσα στα πλαίσια της γενικής νοσηλευτικής και της ψυχικής υγείας.

Τομέας Κοινοτικής Νοσηλευτικής
Δεκέμβριος, 2009